

Betænkning

Forslag til Lov om Afløsning af Tienden

(Udgiven af Folkethingets Udvalg den 19de Marts 1872.)

Udvalget er enig i om meget at ønske en Lov, hvorefter den nuværende Tiendepligt kunde afløses paa en billig Maade, da det nationaløkonomisk Hensende er et Tab, at sa store Kapitaler, som den repræsenterer, ere bundne, saavel for (Stjerne-)søgn for Udværelse, og da det politisk Hensende er uheldigt, at en Byrde, som oprindelig var paalagt som en Skat til offentlige Diemed og skulde ramme Alle, nogenlunde ligelig, efterhaanden for en ikke ringe Del er unddraget sin Bestemmelse, gjort til Gjenstand for Handel mellem Private og fordelt i høj Grad ulige. Man har ogsaa i det Hele kunnet erkjende det foreliggende Lovforslag som et godt Grundlag for den nærmere Dverveelse af Sagen, men har dog i væsentlige Punkter maattet stille sig fra det, navnlig med Hensyn til den Tvang, det vilde øve mod Tiendehyderne, naar Tiendeesterne forlangte en Afløsning, da det formentlig oftere kunde falde meget haardt for hine at skulle frigjøre deres Tiendomme, naar som helst det forlangtes, og med Hensyn til Statens Mellemkomst, som man, hvor Meget der end i flere Henseender kunde tale derfor, dog fandt det betænkeligt at gennemføre i alt Fald paa den foreslaaede Maade. Endelig maatte ogsaa et Flertal af Udvalget ansæ den foreslaaede Kapitalisering af Udvælsens aarlige Værdi for ubillig mod Tiendehyderne.

Under Dverveelsen af disse og andre Punkter i Forslaget solte Udvalget i høj Grad Savnet af paalidelige og fuldstændige Dplysninger om Tiendebyrdens hele nuværende Tilstand, og man udbad sig derfor den 14de December 1871 hos Indenrigsministeriet Underretning om samtlige tre Tienders nuvæ-

rende Størrelse og Udvælsesmaade, sogne- og amtstvis; om Forholdet mellem det tiendehyde Hartkorn og den paa det hylfende Tiendebyrders Beløb, ligeledes sogne- og amtstvis; om Størrelsen af de Tiendeafgifter af enhver af de tre Slags, der ydes til Staten, til offentlige Stiftelser og lignende Institutioner samt til Private; om Omfanget af de Skatter og Afgifter m. m., der hvile paa enhver af de tre Tiender, og om muligt om de Regler, hvorefter Tienden er bleven afløst i andre Lande. Forsaa vidt Ministeriet ikke havde disse Dplysninger, udtalte man Duffet om, at de maatte erhverves saasnart som muligt og, hvis Ministeriet var villigt dertil, efter nærmere Forhandling med Udvalget om Enkeltighederne.

Ministeriet svarede den 18de Januar, at det ikke besad de attraaede Dplysninger; men at der ved det statistiske Bureau forelaa et rigtigt nok ældre Materiale, hvoraf de i det Mindste for en Del vilde kunne udtrages, og til Dplysning om dette Materiales Bestaaffenhed oversendte Ministeriet de for et enkelt Herred udfyldte Schemata. Man kunde deraf se Størrelsen af det tiendehyde Hartkorn i hvert Sogn for alle tre Tiender, Tiendens Størrelse i hvert Sogn, Udvælsesmaaden samt Tiendens Gier; men alt, som det var i Maret 1852. Disse Dplysninger vare af Ministeriet kun benyttede til Udarbejdelsen af en samlet Dverfsigt over det tiendehyde Hartkorn og den forskjellige Maade, hvorpaa Tienden udredes, hvorimod den fuldstændige Bearbejdelse af dem blev opgivet, da de nemlig angaaende Tiendens Værdi ved Revisionen viste sig mindre paalidelige. Udvalget gennemgik det tilsendte Materiale, men kunde ikke finde